

Peuters met een ontwikkelingsvoorsprong

1. Breinontwikkeling

Er zijn verschillende screeningslijsten en kenmerkenlijsten in omloop. Deze zijn niet allemaal even onderbouwd en het is niet altijd duidelijk welke kenmerken er zijn opgenomen en wat de relatie is met een ontwikkelingsvoorsprong. Ook bestaat het risico dat een signaleringsinstrument een doel op zich wordt. Het Van Wiechen Continu is een instrument dat een voorsprong in beeld kan brengen op basis van verschillende ontwikkelingsgebieden en mijlpalen in de ontwikkeling, onderbouwd door uitgebreid onderzoek.¹

2. Kinderopvang

In Nederland gaat bijna driekwart van de kinderen naar een vorm van kinderopvang. Daar liggen veel kansen om een rijk aanbod te bieden, passend bij het niveau van het kind, zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.²

3. Mijlpalen

Een ontwikkelingsvoorsprong betekent dat een kind op één of meer ontwikkelingsgebieden de mijlpalen in de ontwikkeling ruim eerder bereikt dan zijn leeftijdsgenootjes. In Nederland bedoelen we daarmee ook dat kinderen op jonge leeftijd kenmerken van begaafdheid laten zien.³

4. Spreiding

De spreiding in ontwikkeling kan in de peuterfase enorm zijn, zowel tussen de ontwikkelingsgebieden bij één kind, als tussen kinderen onderling. Bij de start van de basisschool kunnen de individuele verschillen enkele jaren uiteenlopen.⁴

5. Voorspellen

IQ-scores zijn op jonge leeftijd nog niet erg betrouwbaar en bovendien niet erg stabiel. De voorspellende waarde is laag: persoonlijkheidsfactoren, omgevingsfactoren en onderwijsaanbod hebben veel invloed op de ontwikkeling van de intelligentie.⁵

6. Signaleren

Het signaleren van de werkelijke mogelijkheden en capaciteiten van jonge kinderen kan voorkomen dat er op latere leeftijd problemen ontstaan met motivatie en gedrag.⁶

7. Taalvaardigheid

Bij kinderen die minder taalvaardig zijn, wordt een ontwikkelingsvoorsprong minder snel gesignaleerd.⁷

8. Ontwikkelingsgelijken

Als kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong al in een andere ontwikkelingsfase zitten qua denkvermogen of bijvoorbeeld taal- en spelontwikkeling, is het belangrijk dat zij ontwikkelingsgelijken tegenkomen.⁸

9. Speelleeromgeving

Een uitdagende speelleeromgeving richt zich op alle ontwikkelingsgebieden en is een voorwaarde om te kunnen signaleren, en niet het gevolg van signaleren.⁹

10. Zoeken

Wettelijk gezien is vervroegd instromen in het basisonderwijs niet toegestaan. Tegemoetkomen aan de ononderbroken ontwikkeling van het kind vraagt daarmee soms om zoeken naar mogelijkheden binnen de wet- en regelgeving.¹⁰

Verwijzingen

- 1 Wijnroks, L. (2019). Brein in de groei. *Biowetenschappen en Maatschappij*, 38(1).
- 2 Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang – BMK (z.d.). Geraadpleegd via <https://www.maatschappelijkekinderopvang.nl/cijfers-maatschappelijke-kinderopvangbmk/#:~:text=In%202023%20ging%2072%20procent,week%20naar%20de%20formele%20kinderopvang>.
Centraal Bureau voor de Statistiek – CBS (z.d.). *AZW: Aantal kinderen met kinderopvang, leeftijd en type, 2015-2023*. Geraadpleegd via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2024/29/azw-aantal-kinderen-met-kinderopvang-leeftijd-en-type-2015-2023>
- 3 <https://kenniscentrumhb.nl/kennis/publicatie-jonge-leerlingen-met-kenmerken-van-begaafdheid/>
- 4 Nederlands Jeugdinstituut – NJI (z.d.). *Hoe verloopt de motorische ontwikkeling van een baby?* Geraadpleegd via <https://www.nji.nl/ontwikkeling/motorische-ontwikkeling#:~:text=De%20meeste%20kinderen%20kunnen%20aan,dat%20ze%20zonder%20steun%20lopen>
Mooij, T. (2022). *Bepaling beginkenmerken basisschool van leerlingen door ouders én leerkrachten. Handleiding*. Stichting Kenniscentrum voor Makkelijk Lerenden (KML) / Vereniging Balans.
- 5 Breit, M., Scherrer, V., Tucker-Drob, E.M., & Preckel, F. (2024). The stability of cognitive abilities: A meta-analytic review of longitudinal studies. *Psychology Bulletin*, 150(4), 399-439.
- 6 Mooij, T., & Fettelaar, D. (2010). *Naar excellente scholen, leraren, leerlingen en studenten*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- 7 Long, D.A., McCoach, D.B., Siegle, D., Callahan, C.M., & Gubbins, E.J. (2023). Inequality at the Starting Line: Underrepresentation in Gifted Identification and Disparities in Early Achievement. *AERA Open*, 9(1), 1-25.
Mossberg, F., Lundqvist, J., & Sund, L. (2024). An international scoping review focused on gifted and talented children: Early identification and inclusive education. *Journal of Childhood, Education & Society*, 5(3), 407-423.
- 8 Gross, M. (2002). *Play partner or sure shelter: What gifted children look for in friendship*. Retrieved from Davidson Institute: <http://www.davidsongifted.org/Search-Database/entry/A10255>
Van Horsen-Sollie, J., Samsen-Bronsveld, E., Van Elderen, L., & Bakx, A. (2021). Wie ben ik? Een onderzoek naar het zelfbeeld van hoogbegaafde basisschoolleerlingen. *Tijdschrift voor Remedial Teaching*, 4, 14-17.
- 9 Meeuwig, M., & Van der Werf, T. (2003). Reggio Emilia-benadering: 'Il futura è una bella giornata...'. In M. Vandenbroeck (Red.), *Pedagogisch management in de kinderopvang*. SWP. Geraadpleegd van <https://www.yumpu.com/nl/document/read/19987976/reggio-emilia-benadering-pdf-stichting-pedagogiekontwikkeling->
- Singer, E., & De Haan, D. (2013). *Speels, liefdevol en vakkundig. Theorie over ontwikkeling, opvoeding en educatie van jonge kinderen*. SWP.
- 10 <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/primair-onderwijs/driejarigen-onder-voorwaarden-in-het-basisonderwijs>

Tip! Alle brochures en video's zijn te vinden in onze Kennisbank op [Kenniscentrumhb.nl](https://kenniscentrumhb.nl).

Volg ons op LinkedIn

Abonneer je op onze nieuwsbrief

Het NTCN (National Talent Centre of The Netherlands) is het Landelijk Expertisecentrum Begaafdheid, Creativiteit en Talentontwikkeling en geeft in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitvoering aan het Landelijk Kenniscentrum (Hoog)begaafdheid.